

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра організації та економіки фармації
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

«01» вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ
ЦІНОУТВОРЕННЯ У ФАРМАЦІЇ**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 226 «Фармація, промислова фармація»

Освітньо-професійна програма: «Фармація, промислова фармація»

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Фармація» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол №8 від 29 червня 2023 року).

Розробники:

д.фарм.н., проф. Ліана УНГУРЯН

к.фарм.н., доц. Оксана БЄЛЯЄВА

ст.викл. Ірина ЯЦУК

ст.викл. Оксана СТЕПАНОВА

ст.викл. Майя ОБРАЗЕНКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри організації та економіки фармації

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Оксана БЄЛЯЄВА
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП _____ Ліана УНГУРЯН
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

_____ Наталія ФІЗРОП

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри *організації та економіки фармації та економіки фармацевтичної промисловості*

Протокол № 1 від «04» вересня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Оксана БЄЛЯЄВА
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від «___» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова Заочна форма навчання
Кредитів: 3,0		Рік підготовки: 5
Годин: 90	Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»	Семестри X
Змістових модулів: 1	Спеціалізація 226.01 «Фармація»	Лекції (0 год)
		Семінарські (0 год)
	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Практичні (6 год)
		Лабораторні (0 год)
		Самостійна робота (84 год)
		Форма підсумкового контролю – залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання

Мета: набути здобувачем вищої освіти знань щодо питань формування цін на лікарські засоби, які відпускаються з аптечних закладів та їх структурних підрозділів, зокрема розуміння основних засад методики розрахунку цін та аналізу ціноутворюючих чинників, знання законодавчо-правових актів у цій сфері, тощо.

Завдання: теоретична та практична підготовка здобувачів з питань теоретичних основ ціноутворення на лікарські засоби; законодавчо-правового регулювання ціноутворення у фармації; організаційно-економічного механізму ціноутворення; методів регулювання формування цін на лікарські засоби в Україні; видів цін на лікарські засоби та їх класифікації; моніторинг та контроль за цінами.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- **загальних (ЗК):**

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК15. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності

- **фахових (ФК):**

ФК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації у широких або Мультидисциплінарних контекстах.

ФК04. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК14. Здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту відповідно до чинного законодавства України.

ФК15. Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

Програмні результати навчання для навчальної дисципліни (ПРН):

ПРН03. Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації.

ПРН17. Розраховувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, а також податки та збори. Формувати усі види цін (оптово-відпускні, закупівельні та роздрібні) на лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту.

ПРН29. Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

- **знати:**

- основні теорії вартості, поняття ціни, трансформацію категорій «ціна» і «витрати»,
- функції, види цін, її складові,
- Сучасний рівень цін на фармацевтичні товари
- світовий досвід, вітчизняну практику регулювання ціноутворення, зокрема референтного ціноутворення
- законодавчо-нормативні акти щодо ціноутворення в Україні на сучасному етапі,
- методи формування ціни,
- зв'язок ціни із якістю продукції;
- значення системи цінового моніторингу,
- порядок здійснення контролю за цінами та відповідальність за порушення у сфері встановлення і застосування цін.

- **вміти:**

- визначати рівноважну ціну, еластичність попиту за ціною товарів та доходами населення,
- розраховувати закупівельну, оптово-відпускну, роздрібну ціну, референтну ціну
- аналізувати структуру роздрібною ціни, структуру витрат,
- визначати розмір штрафу за відповідні порушення дисципліни цін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Забезпечення доступу і доступності основних лікарських засобів як глобальна проблема

Доступ і доступність основних лікарських засобів в умовах формування Національної лікарської політики. Розвиток теоретико-прикладних основ ціноутворення на лікарські засоби. Дослідження доступності основних лікарських засобів за методологією ВООЗ в Україні й світі. Характеристика системи ціноутворення і відшкодування вартості ліків лікарських засобів в інших країнах світу.

Тема 2. Наукові підходи до ціноутворення на лікарські засоби

Поняття ціни, цінності та вартості у фармації. Методологія і принципи ціноутворення у фармації. Склад і структура ціни на лікарські засоби. Система цін на лікарські засоби. Поняття і класифікація методів ціноутворення. Визначення цінової політики фармацевтичної організації. Цінові стратегії фармацевтичної організації. Прогнозування попиту на лікарські засоби залежно від рівня цін

Тема 3. Система управління фармацевтичним прайсингом Управління прайсингом: міжнародний досвід. Мережі та інфраструктура в управлінні прайсингом. Інформаційні бази даних про ціни на лікарські засоби. Законодавство ЄС у сфері ціноутворення на лікарські засоби та реімбурсації. Основні цінові політики підвищення доступності лікарських засобів, рекомендовані ВООЗ. Міжнародний досвід: моделі ціноутворення на лікарські засоби

Тема 4. Сучасна модель ціноутворення на лікарські засоби в Україні

Сучасний стан доступності фармацевтичної допомоги для населення України (ринок). Нормативно-правова база державного регулювання і контролю цін на лікарські засоби в Україні. Оцінка ефективності пілотних проєктів щодо регулювання цін на лікарські засоби

та реімбурсації. Особливості реалізації цінової політики підвищення доступності лікарських засобів в Україні з урахуванням рекомендацій ВООЗ. Особливості цінової політики держави щодо генериків і фармацевтичних інновацій. Ціновий моніторинг.

Тема 5. Референтне ціноутворення на лікарські засоби

Аналіз референтного ціноутворення у різних країнах світу. Основні методологічні засади застосування референтного ціноутворення. Використання референтного ціноутворення на лікарські засоби: вплив на систему охорони здоров'я та економіку країни. Обґрунтування узагальненої моделі ціноутворення на препарати інсулінів і реімбурсації вартості. Міжнародний досвід підвищення доступності основних лікарських засобів шляхом запровадження механізмів реімбурсації їхньої вартості

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Заочна форма навчання

Назва теми	Усього	Кількість годин				
		У тому числі				
		лекції	семінарські	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Забезпечення доступу і доступності основних лікарських засобів як глобальна проблема	18	-	-	-	-	18
Тема 2. Наукові підходи до ціноутворення на лікарські засоби	18	-	-	2	-	16
Тема 3. Система управління фармацевтичним прайсингом	18	-	-	-	-	18
Тема 4. Сучасна модель ціноутворення на лікарські засоби в Україні	18	-	-	2	-	16
Тема 5. Референтне ціноутворення на лікарські засоби	18	-	-	2	-	16
Усього годин:	90	-	-	6	-	84

5. Темі лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Темі лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені

5.2. Темі семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені

5.3 Темі практичних занять

5.3.1. Заочна форма

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Практичне заняття 1. Система цін на лікарські засоби. Поняття і класифікація методів ціноутворення. Визначення цінової політики фармацевтичної організації.	2
2	Тема 4. Практичне заняття 2. Нормативно-правова база державного регулювання і контролю цін на лікарські засоби в Україні.	2

3	Тема 5. Практичне заняття 3. Використання референтного ціноутворення на лікарські засоби: вплив на систему охорони здоров'я та економіку країни.	2
4	Разом	6

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

6.2. Заочна форма

№	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1.	Тема 1. Самостійне вивчення теми	18
2.	Тема 2 . Підготовка до практичного заняття 1	16
3.	Тема 3. Самостійне вивчення теми	18
4.	Тема 4. Підготовка до практичного заняття 2	16
5.	Тема 5. Підготовка до практичних заняття 3	16
	Разом	84

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення ситуаційних задач, кейсів, розв'язання розрахункових задач, відпрацювання практичних навичок, виконання індивідуальних завдань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами,

Індивідуальні завдання: написання рефератів, доповідей, виконання мультимедійних презентацій тощо.

8.Форми контролю та методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування (бланкове або комп'ютерне), контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних/кейс завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка практичних навичок з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, впевнено демонструє практичні навички з теми заняття, висловлює свою думку з теми заняття

Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, демонструє певні практичні навички з теми заняття з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, демонструє практичні навички з теми заняття з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, не демонструє практичні навички з теми заняття

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початка екзаменаційної сесії. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма з освітньої компоненти
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні/кейс завдання
- Сценарії рольових ігор (за необхідністю)

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Дайте визначення ціни за ринковим підходом.
2. Назвіть основні функції ціни в умовах ринкової економіки.
3. Які завдання виконує обліково-вимірвальна функція ціни?
4. Які завдання виконує стимулююча функція ціни?
5. Які завдання виконує розподільча функція ціни?
6. Дайте визначення поняттям «доступ» та «доступність»
7. Сформулюйте основний принцип ціноутворення в умовах фармацевтичного ринку.
8. Чому і в умовах ринкової економіки необхідно поєднувати вільне ціноутворення з елементами його державного регулювання?
9. Які основні цінові політики підвищення доступності лікарських засобів, рекомендовані ВООЗ?
10. Назвіть цінові стратегії фармацевтичної організації
11. Назвіть основні види цін у фармації.
12. На які види ціни поділяються з врахуванням міри впливу держави на процес ціноутворення?
13. Які ціни називаються регульованими?
14. Назвіть основні складові роздрібної ціни.
15. Які методологічні засади референтного ціноутворення?
16. Які особливості цінової політики держави щодо генериків і фармацевтичних інновацій
17. Яким чином світові ціни впливають на ціни внутрішнього ринку?
18. Охарактеризуйте механізм реімбурсації вартості лікарських засобів
19. Охарактеризуйте основні положення діючої редакції Закону України “Про ціни та ціноутворення”.
20. Що таке ціновий моніторинг та його значення.
21. На які державні органи в Україні покладені повноваження контролю за цінами?
22. Підстави для застосування санкцій за порушення державної дисципліни цін.
23. Назвіть найбільш розповсюджені порушення у сфері ціноутворення.
24. Що є підставою для штрафних санкцій?
25. Які штрафні санкції передбачаються за порушення державної дисципліни цін?
26. Як класифікуються цінові порушення з огляду антимонопольного законодавства?
27. В якому випадку настає кримінальна відповідальність за порушення встановленого порядку ціноутворення?

12. Рекомендована література

Основна:

1. Методологія ціноутворення на лікарські засоби в системі охорони здоров'я та фармації: монографія / В. М. Назаркіна, А. С. Немченко, К. Л. Косяченко, М. М. Бабенко; за наук. ред. А. С. Немченко. – Київ : «Фармацевт Практик», 2022. – 288 с.
2. Немченко А. С., Назаркіна В. М. Методичні рекомендації з формування моделі референтного ціноутворення на основні лікарські засоби в Україні. Харків : НФаУ, 2020. 28 с.
3. Основи менеджменту і маркетингу у фармації: Навч.-метод. посіб. для вищих мед. (фарм.) закладів / уклад. Н.М. Косяченко, В.П. Горкуша та ін. — К., 2018. — 49 с.

Додаткова:

4. Визначення вартості інвестиційного проекту з розробки нового генеричного лікарського засобу на основі змістовного підходу / М. М. Слободянюк та ін. Соціальна фармація в охороні здоров'я. 2019. Т. 5, № 1. С. 3–14. 4.
5. Витрати на охорону здоров'я і доступ до лікування в Україні. Висновки з дослідження та рекомендації для покращення ситуації / KSE та IQVIA за підтримки ACC та APRaD. 2020. URL: http://publications.chamber.ua/2020/HCC/ACC_APRaD_Presentation_UPD_12.12_final.pdf.
6. Назаркіна В. М., Немченко А. С. Міжнародний досвід управління прайсингом як основа цінової доступності лікарських засобів. Соціальна фармація в охороні здоров'я. 2017. Т. 3, № 2. С. 24–33.
7. Оцінка доступності основних ЛЗ для амбулаторного лікування в Україні. Копенгаген: ЄРБ ВООЗ; 2021. 110 с.

13. Електронні інформаційні ресурси

8. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
9. Щотижневник «Аптека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apteka.ua/>.
10. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Державний реєстр лікарських засобів України. URL: <http://vwww.drlz.kiev.ua/>
12. Державний формуляр лікарських засобів. URL: <https://www.dec.gov.ua/materials/chinnij-vipusk-derzhavnogo-formulyara-likarskih-zasobiv/>
13. ATC/DDD Index 2022. WHO Collaborating Centre for Drug Statistics Methodology. URL: https://www.whocc.no/atc_ddd_index/.